

УДК 342.9 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.2.4>**О. В. Шира**здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу
Міжнародного університету бізнесу і права

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Наукова публікація присвячена дослідженню становлення та розвитку публічного адміністрування інституту адвокатури в Республіці Польща з метою виокремлення позитивного досвіду для України.

Підкреслено, що інститут адвокатури є одним із найважливіших соціальних інститутів, який сформувався ще до нашої ери і набув особливого значення із появою юриспруденції як особливого виду діяльності людини. Із появою держави та її основних інститутів виникають різні форми правової взаємодії між її громадянами, а також іншими суб'єктами суспільних відносин. Із ускладненням таких відносин виникає природна необхідність в особливому виді професійної діяльності яка полягає у наданні юридичних послуг та представництві інтересів тих осіб, які не володіють відповідними спеціальним знаннями у сфері права, відносин з державними органами тощо.

Зазначається, що становлення інституту адвокатури в Україні та Польщі відбувалось у відповідності до загальних закономірностей становлення та розвитку даного правового інституту в європейських країнах, причому професійна адвокатура на українських землях сформувалась саме в період польсько-литовської доби. Правовими засадами інституту адвокатури виступали Литовські статuti та джерела Магдебурзького права. Зокрема, захисником могла виступати людина, яка була добре обізнана із писаним правом.

Для виокремлення позитивного досвіду адміністративно-правового регулювання окремих аспектів адвокатської діяльності увагу зосереджено на етапі новітньої історії України та Польщі. Зокрема, досліджено розвиток інституту адвокатури в Польщі часів «Солідарності».

Резюмовано, що запозичення позитивного досвіду адміністративно-правового регулювання адвокатської діяльності в Польщі необхідно здійснювати враховуючи особливості правосвідомості та правової культури громадян України, національні правові традиції та звичаї, адже сліпе, автоматичне запозичення зарубіжного досвіду може негативно вплинути на стан адміністративно-правового регулювання діяльності адвокатів та розвиток адвокатури в цілому як інституту реалізації права на правову допомогу.

Історія польської адвокатури в період страйків у країні та тривалої політичної кризи ясно показала, що польські адвокати вступили в нову епоху із сильним почуттям власної ідентичності та значущості. Навіть у період введеного воєнного стану та жорстокої політичної реакції, вони змогли домогтися прийняття ліберального Закону та продовжували активну участь у політичних судових процесах. У той же час, ті адвокати, які опинилися на боці диктаторського режиму, після його падіння не були забуті і зазнали процедури люстрації нарівні з державними службовцями та суддями. Такий досвід самоочищення адвокатури безумовно є позитивним і для України, адже процедуру люстрації проходили лише чиновники, державні службовці.

Ключові слова: адвокатура, адвокатська діяльність, правове регулювання, публічне адміністрування, історія становлення, порівняльне правознавство, позитивний досвід, новітня історія, запозичення, удосконалення.

Актуальність теми. Дослідження історії становлення та розвитку публічного адміністрування інституту адвокатури в Україні та Польщі

є основою для порівняльного аналізу адміністративно-правового законодавства, яким врегульовано питання адвокатської діяльно-

сті в названих державах, що в подальшому дозволить виокремити позитивний історичний та сучасний досвід адміністрування інституту адвокатури в Республіці Польща з метою визначення можливості та доцільності його запозичення для впровадження в національну юридичну практику та удосконалення чинного національного законодавства.

Різні аспекти публічного адміністрування інституту адвокатури досліджували в своїх працях такі відомі науковці як Л. Волкова «Публічне адміністрування адвокатури України» [1], А. Іванський «Правові проблеми адміністративно-правового регулювання відносин щодо внесення і розгляду адвокатського запиту» [2], О. Коваль «Сучасний стан адміністративно-правового забезпечення реформи адвокатури України» [3], В. Лаврів «Адміністративно-правове регулювання адвокатської таємниці» [4], А. Олійник «Реформа адвокатури: адміністративно-правове забезпечення» [5] та інші відомі науковці.

Окремі дисертаційні дослідження питанням адміністративно-правового забезпечення інституту адвокатури присвятили Н. Меєрович «Адміністративно-правове регулювання адвокатської діяльності в Україні» [6] та Є. Шкребець «Адвокатура України: адміністративно-правове забезпечення діяльності на сучасному етапі» [7].

На окрему увагу заслуговує докторська дисертація Т. Вільчик «Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України» [8].

Проте дослідження становлення та розвитку публічного адміністрування інституту адвокатури в Республіці Польща з метою виокремлення позитивного досвіду для України ще не було предметом окремого наукового аналізу, що актуалізує підготовку даної публікації.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження історії становлення та розвитку публічного адміністрування інституту адвокатури в Республіці Польща з метою виокремлення позитивного досвіду для України.

Методологія публікації спирається на класичне поєднання загальноновизнаних філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, серед яких: закони, принципи та прийоми діалектики, системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу (аналіз, синтез, дедукція та індукція), аксіоматичний (догматичний) метод та метод порівняння. Враховуючи тема-

тику публікації більшою мірою застосовуються методологія порівняльного правознавства.

Результати дослідження. Інститут адвокатури є одним із найважливіших соціальних інститутів, який сформувався ще до нашої ери і набув особливого значення із появою юриспруденції як особливого виду діяльності людини. Із появою держави та її основних інститутів виникають різні форми правової взаємодії між її громадянами, а також іншими суб'єктами суспільних відносин. Із ускладненням таких відносин виникає природна необхідність в особливому виді професійної діяльності яка полягає у наданні юридичних послуг та представництві інтересів тих осіб, які не володіють відповідними спеціальними знаннями у сфері права, відносин з державними органами тощо.

Саме тому юриспруденція та професія адвоката не виникла у перших протодержавах, в яких відносини між правлячою верхівкою (вождями, царем) та підлеглими були максимально спрощеними і ґрунтувалися більшою мірою на правових звичаях та веліннях, указах вождя (царя).

Із ускладненням суспільних відносин, зокрема у Стародавньому Римі, логічно виникає потреба в професійних ораторах, які добре знаються на юридичних формулах договорів, мають доступ до розгалуженої системи апарату чиновників, можуть допомогти вирішити конфлікт та головне – оформити право власності, користування тощо.

І саме тому юриспруденція та професія адвоката були фактично не потрібні в період середньовіччя, панування церкви та абсолютної монархії, коли феодалні відносини, які ґрунтувалися на натуральному господарстві, були максимально спрощені та не вимагали складних юридичних формул, а судова влада була повністю підконтрольна монарху та не допускала іншого трактування закону, який або трансливав релігійні догми або волю імператора, короля та їх ключових чиновників.

В період Відродження, Нового часу відбувається рецепція римського права, адже починає розвиватися підприємницька діяльність, яка вимагає нових форм договорів, контрактів, оформлення права оренди землі та іншої власності. Природньо виникають різноманітні юридичні конфлікти між контрагентами. Тому інститут адвокатури отримує нове життя, професія юриста відроджується разом із основними засадами класичного римського права.

Слід зазначити, що і у сфері кримінального процесу, який в середньовіччя носив інквізицій-

ний характер та не вимагав особливого захисту прав обвинуваченого чи підсудного, професія адвоката була номінальною (формальною). Проте в період перших буржуазних революцій, який характеризувався юридичним закріпленням основних прав і свобод людини, роль юристів у кримінальному процесі значно зростає. Змагальний характер процесу, необхідність доведення вини особи обумовлює активний розвиток інституту адвокатури.

Якщо проводити порівняння історії становлення адвокатури в Україні та Польщі, в першу чергу слід відзначити кардинально різні історичні умови, в яких розвивається юриспруденція цих двох європейських держав. На відміну від польської держави, українські землі тривалий час перебували у складі імперських утворень і природно зазнавали впливу іноземних правових систем, нав'язаного законодавств та всієї юридичної структури метрополій.

Спільною рисою для обох країн була та залишається їх належність до романо-германської правової сім'ї. Правові системи майбутніх Польщі та України сформувалися в результаті рецепції римського права, римських традицій юридичного життя, тому інститут адвокатури активно розвивається в обох країнах.

Також слід зазначити, що професійна адвокатура на українських землях сформувалась саме в період польсько-литовської доби. Правовими засадами інституту адвокатури виступали Литовські статuti та джерела Магдебурзького права. Захисником могла виступати людина, яка була добре обізнана із писаним правом.

Так, І. Василик, розкриваючи сторінки історії адвокатури України, зазначає, що зародження правової системи, і, відповідно, адвокатури відбулося починаючи від міст - держав Північного Причорномор'я, як носіїв римської правової традиції та Київської Русі, в часи якої захисниками у судах могли бути «послухи», «видоки», здебільшого – рідні, друзі, члени однієї громади [9].

Зрозуміло, що вказані особи не були професійними юристами, а виконували скоріше роль свідків на стороні обвинуваченого.

Вперше про інститут захисту та інститут представництва згадано в фіксованих законодавчих актах кінця XIV – початку XV ст. – Псковській та Новгородській судних грамотах.

У XV ст. на українських землях відбувається поступовий розвиток професійної адвокатури, що зумовлювалось поширенням магдебурзького права та утворенням міських судів. У цей період поняття «адвокат» ще не мало визначе-

ного терміну, використовувався термін «посол», найчастіше – «прокуратор», що є аналогічним відповідним назвам у німецьких правових пам'ятках [9].

Таким чином, очевидним був вплив німецьких правових традицій на формування інституту адвокатури на українських землях.

Фактичне становлення Інституту адвокатури українського зразка відбулося у литовсько-польську добу XVI-XVIII ст. Так, у I Литовському Статуті (1529 р.) вказується «заступництво у речах» і «приятель»; у II Литовському Статуті (1566) – «речник», «поручник» [9].

Таким чином, український та польський шляхи становлення та розвитку інституту адвокатури мають багато спільного, зазнали впливу романо-германських правових традицій, зокрема рецепції римського права в німецькому варіанті.

Правильне розуміння історії становлення та розвитку інституту адвокатури дозволяє краще розуміти сучасні актуальні питання організації та розвитку адвокатської діяльності, запозичувати найкращий історичний та зарубіжний досвід у даній сфері суспільних відносин.

Для виокремлення позитивного досвіду публічного адміністрування (адміністративно-правового регулювання) окремих аспектів адвокатської діяльності увагу необхідно зосередити на етапі новітньої історії Республіки Польща.

Так, до 80-х років діяльність адвокатури у Польщі регулювалася Законом про устрій адвокатури від 19 грудня 1963 р., в якому органи самоврядування адвокатури включали Незалежну раду адвокатів (далі – НРА), Вищу дисциплінарну комісію, Ревізійну комісію НРА, воєводські колегії адвокатів та «зеспули» адвокатів (свого роду юридичні консультації). При цьому незалежність адвокатури була значно обмежена Міністерством юстиції Польщі. Так, міністр юстиції мав такі повноваження щодо адвокатури: усунути від управління членів органів адвокатського самоврядування, скасувати будь-які рішення колегії адвокатів, ініціювати зміни у діяльності адвокатів, визначити кількість «зеспулів» адвокатів, кількість адвокатів у них, кількість стажистів в адвокатурі, ухвалити рішення про припинення діяльності того або іншого «зеспулу» адвокатів, виступати ініціатором проведення зборів в органах самоврядування, припинити дію ради будь-якої колегії адвокатів і при цьому тимчасово призначити голову з числа адвокатів, вносити свої пропози-

ції до законодавчих проектів, що розробляються НРА, всі рішення НРА підлягали затвердженню міністром, судді та прокурорські працівники за погодженням з міністром включалися до списків адвокатів у спрощеному порядку, винести постанову про порушення дисциплінарного провадження щодо адвоката чи стажиста адвоката, а також тимчасово усунути адвоката чи стажиста адвоката, щодо якого ведеться дисциплінарне провадження.

Таке положення не влаштовувало основну частину адвокатів, але до періоду всенародної мобілізації початку 1980-х будь-які активні дії з боку адвокатської спільноти не спостерігалися [10].

У період страйкового руху почала готуватися правова база внесення змін до законодавства з метою встановлення більш незалежного становища адвокатури у системі. Адвокати по всій країні брали активну участь у формуванні вільних профспілкових організацій та у вирішенні конфліктів між лідерами страйків і комуністичною владою.

2 вересня 1980 року Президія НРА прийняла рішення призначити засідання НРА на 18-19 жовтня 1980 року. Саме тоді було прийнято професійну резолюцію, яка передбачає зміну завдань адвокатури і, відповідно, розширення її ролі у суспільстві як гаранта прав особистості. У зв'язку з цим адвокатура також прагнула обмежити нагляд міністра юстиції за самоврядуванням адвокатів і передати контроль за адвокатурою Сейму (однопалатному парламенту, що діяв на той момент) [10].

Важливим рішенням було скликати Загальнопольський З'їзд адвокатів, який відбувся у місті Познань 3-4 січня 1981 (відомий як познанський З'їзд). Цей З'їзд, відповідно до чинного Закону про устрій адвокатури, не був органом самоврядування адвокатів. Однак на ньому було прийнято найважливіші рішення про затвердження З'їзду як основного органу самоврядування адвокатури. На З'їзді була створена Комісія, яка мала фіксувати випадки порушення прав людини у країні.

Адвокати прагнули ухвалення нового Закону про адвокатуру, щоб зміцнити позицію адвокатів та інституту в цілому. Відповідно до постанов З'їзду було також призначено законодавчу комісію, яка до кінця січня підготувала проект Закону про адвокатів. 22 лютого 1981 року після численних консультацій та внесення поправок цей проект було прийнято НРА [10].

29 липня 1981 року до Сейму Польщі було представлено проект Закону про адвока-

туру, який пройшов перше читання. 13 грудня 1981 року, коли в країні було введено військовий режим, ухвалювалося остаточне рішення щодо законопроекту. 26 травня 1982 року відбулося друге читання, під час якого було внесено деякі поправки, не включені до початкового проекту, а деякі депутати утрималися від голосування.

Таким чином, 26 травня 1982 року в Польщі було прийнято Закон «Про адвокатуру» і в історії адвокатури Польщі розпочався новий етап [10].

Адвокатура Польщі набула нового статусу (адвокатура стала головним захисником дотримання прав і свобод громадян), отримала доступ до громадської діяльності (участі в різних спілках та об'єднаннях), було скасовано нагляд міністра юстиції, адвокатура отримала значну незалежність від органів влади та змогла визначити З'їзд адвокатів як головний орган самоврядування адвокатури Польщі. Польські адвокати спробували скористатися цими новими можливостями, незважаючи на політичну ситуацію в умовах воєнного стану: необхідно було реорганізувати структури органів, розробити нові процедури їхньої роботи, і насамперед організувати та підготувати всього за один рік З'їзд адвокатів.

Під час воєнного стану адвокати брали активну участь у захисті інтересів заарештованих громадян. Значна кількість адвокатів співпрацювали з Комітетом допомоги заарештованим та репресованим особам та членам їхніх сімей. Лише у Варшаві 102 адвокати виступили у судових процесах над працівниками та студентами, пов'язаними з Варшавським університетом. Серед них були провідні члени варшавської адвокатури, а також визначні адвокати з інших регіонів. Щодо 116 варшавських службовців та студентів було порушено 122 кримінальні справи, більшість з яких проходили за спрощеною процедурою, їм загрожувала від 3 років позбавлення волі до страти. Особистий ризик для адвокатів був величезний (усунення від роботи, позбавлення ліцензії, провокації). Ці політичні процеси викликали значний інтерес у суспільстві, у залі суду були присутні визначні актори, професори, мислителі [10].

1-3 жовтня 1983 року пройшов З'їзд адвокатів, на якому було ухвалено кілька важливих резолюцій, було обрано новий склад Президії НРА. На основі напрацювань З'їзду 18 жовтня 1983 року були прийняті «Загальні положення діяльності Президії НРА». Також при Президії було створено Секретаріат, який відповідав за підготовку проектів актів законодавства

та перевірку легітимності рішень, які приймали органи адвокатури.

Міністерство юстиції не влаштували зміни та позиція керівництва адвокатури. Постійно озвучувалася загроза встановлення Міністерством юстиції тарифів для гонорарів адвокатів та прийняття змін до Закону про адвокатуру (по суті – повернення до порядку, що існував раніше). 7 липня 1984 року міністр юстиції Лех Домерацький подав апеляцію до Верховного суду Польщі на ухвалені рішення З'їзду адвокатів. Деякі з положень З'їзду адвокатів було скасовано судом [10].

У провладній пресі з'явилися кілька статей про ворогів адвокатури. Міністр юстиції Лех Домерацький дав очевидно зрозуміти, що якщо у керівництві адвокатури нічого не зміниться, то встановлення тарифів для гонорару адвоката та зміни до Закону про адвокатуру є неминучими.

Проте через кілька років комуністичний режим у Польщі і в усіх країнах Східної Європи впав, йому на зміну прийшла демократія. Багато адвокатів, які брали участь у захисті громадян у політичних справах, після падіння комуністичного режиму посіли своє місце як у керівництві адвокатури, так і у вищих органах влади [10].

Однак частина адвокатів співпрацювала з режимом та з співробітниками державної безпеки, що спричинило застосування до них процедури люстрації, значну частину адвокатів було виключено з адвокатури.

Постановою НРА від 17 квітня 1999 року було надано вказівку вийти у добровільному порядку всім адвокатам, які таємно та свідомо були посібниками режиму. Усі сили були спрямовані на законні та доступні дії в рамках дисциплінарного провадження у колегії адвокатів, результатом чого були численні виключення з адвокатської спільноти людей, які мали зв'язки із таємними службами комуністичного режиму. Основним принципом таких проваджень був принцип індивідуалізації відповідальності. Жорстким був підхід до адвокатів, які повідомили недостовірну інформацію про співпрацю (безумовне виключення зі складу колегії адвокатів) [10].

Що показово, одним із адвокатів Яном Кіліш-ковським було подано конституційну скаргу з приводу відповідності цієї постанови НРА Конституції, адже він сам був виключений із реєстру адвокатів у зв'язку зі співпрацею з таємними службами режиму. Заявник стверджував, що ця постанова є неконституційною, оскільки встановлює обмеження у праві на зайняття юридичною практикою. Конституційний суд відмовився

розглядати скаргу у зв'язку з тим, що зазначена постанова не є нормативним актом – вона не містить правових норм, а містить лише вказівки, які не є обов'язковими до виконання. Конституційний Суд розглядав постанову (позицію) НРА як тлумачення законодавчих положень.

Таким чином, Конституційний Суд встановив, що НРА є органом, який контролює норми та їх застосування, що стосуються діяльності самої адвокатури. Незважаючи на те, що постанова НРА не була обов'язковою, вона вплинула на форму перевірки адвокатів [10]. У багатьох випадках це вплинуло на результат дисциплінарних проваджень і значна кількість адвокатів припинила свою діяльність.

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження слід зазначити, що запозичення позитивного досвіду адміністративно-правового регулювання адвокатської діяльності в Польщі необхідно здійснювати враховуючи особливості правосвідомості та правової культури громадян України, національні правові традиції та звичаї, адже сліпе, автоматичне запозичення зарубіжного досвіду може негативно вплинути на стан адміністративно-правового регулювання діяльності адвокатів та адвокатури в цілому як інституту реалізації права на правову допомогу.

Історія польської адвокатури в період страйків у країні та тривалої політичної кризи ясно показує, що польські адвокати вступили в нову епоху із сильним почуттям власної ідентичності та значущості. Навіть у період введеного воєнного стану та жорстокої політичної реакції, вони змогли домогтися прийняття ліберального Закону та продовжували активну участь у політичних судових процесах. У той же час, ті адвокати, які опинилися на боці диктаторського режиму, після його падіння не були забуті і зазнали процедури люстрації нарівні з державними службовцями та суддями.

Такий досвід самоочищення адвокатури безумовно є позитивним і для України, адже процедуру люстрації проходили чиновники, державні службовці. Натомість значна кількість адвокатів, які були лояльними до злочинного режиму В. Януковича та сприяли його функціонуванню, залишилися при своєму статусі та навіть займали або займають важливі посади в органах публічної адміністрації вже при новій владі.

Перспектива подальшого дослідження даної тематики обумовлена необхідністю всебічного порівняльного аналізу адміністративно-правових засад адвокатської діяльності в Республіці Польща та в Україні.

Список використаної літератури:

1. Волкова Л.М. Публічне адміністрування адвокатури України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 3. Т. 1. С. 106-110.
2. Іванський А.Й. Правові проблеми адміністративно-правового регулювання відносин щодо внесення і розгляду адвокатського запиту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 248-251.
3. Коваль О. Сучасний стан адміністративно-правового забезпечення реформи адвокатури України. *Вісник АПСВТ*. 2020. № 1-2. С. 21-29.
4. Лаврів В. Адміністративно-правове регулювання адвокатської таємниці. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 1 (37). С. 86-91.
5. Олійник А.Ю. Реформа адвокатури: адміністративно-правове забезпечення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 146-152.
6. Меєрович Н.А. Адміністративно-правове регулювання адвокатської діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2014. 21 с.
7. Шкребець Є.Ф. *Адвокатура України: адміністративно-правове забезпечення діяльності на сучасному етапі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»*. Харків, 2016. 220 с.
8. Вільчик Т.Б. *Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10 «судоустрій; прокуратура та адвокатура»*. Харків, 2016. 490 с.
9. Василик І.Б. *Сторінки історії адвокатури України*. Національна асоціація адвокатів України: офіційний сайт. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/education-materials/stor%D1%96nki-%D1%96stor%D1%96i-advokatury-ukrainy.pdf>
10. Боднарчук М., Князь Ю. *Адвокатура у Польщі часів «Солідарності»: перемоги, поразки та компроміси*. Право на захист. 22.07.2022. URL: https://www.defendersbelarus.org/solidarnost_poland

Shyra O. V. Establishment and development of the public administration of the law institute in the republic of Poland: a positive experience for Ukraine

The scientific publication is devoted to the study of the formation and development of the public administration of the Institute of Advocacy in the Republic of Poland with the aim of highlighting positive experience for Ukraine.

It is emphasized that the institution of advocacy is one of the most important social institutions, which was formed before our era and gained special importance with the emergence of jurisprudence as a special type of human activity. With the emergence of the state and its main institutions, various forms of legal interaction between its citizens and other subjects of social relations arise. With the complication of such relations, there is a natural need for a special type of professional activity, which consists in providing legal services and representing the interests of those persons who do not have relevant special knowledge in the field of law, relations with state bodies, etc.

It is noted that the formation of the legal institute of Advocacy in Ukraine and Poland took place in accordance with the general laws of the formation and development of this legal institute in European countries, and the professional legal profession in Ukrainian lands was formed precisely during the Polish-Lithuanian era. The legal foundations of the Institute of Advocacy were Lithuanian statutes and sources of Magdeburg law. In particular, a person who was well versed in written law could act as a defender.

In order to highlight the positive experience of administrative and legal regulation of certain aspects of advocacy, attention is focused on the stage of recent history of Ukraine and Poland. In particular, the development of the Institute of Advocacy in Poland during the «Solidarity» era was studied.

It is summarized that the borrowing of positive experience of the administrative-legal regulation of advocacy activities in Poland must be carried out taking into account the peculiarities of legal awareness and legal culture of Ukrainian citizens, national legal traditions and customs, because blind, automatic borrowing of foreign experience can negatively affect the state of administrative-legal regulation of the activities of lawyers and the development of the advocacy as a whole as an institution for the realization of the right to legal aid.

The history of the Polish Advocacy during the period of strikes in the country and the prolonged political crisis clearly showed that Polish lawyers entered a new era with a strong sense of their own identity and significance. Even during the period of imposed martial law and violent political reaction, they were able to achieve the adoption of a liberal Law and continued to actively participate in political trials. At the same time, those lawyers who were on the side of the dictatorial regime after its fall were not forgotten and underwent the lustration procedure on an equal footing with civil servants and judges. This experience of self-purification of the legal profession is certainly positive for Ukraine as well, because only officials and civil servants underwent the lustration procedure.

Key words: *advocacy, legal regulation, public administration, history of formation, comparative jurisprudence, positive experience, recent history, borrowing, improvement.*